

POLAZNA INFORMACIJA O PRAVIMA PACIJENTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Poštovani pacijenti,

zdravstvena zaštita u Republici Hrvatskoj zajamčena je svim građanima sukladno zakonu. Radi ostvarenja što bolje zaštite građana te regulacije zakonodavnog okvira, zakonodavac je stvorio niz pravila, proizašlih iz zakona i podzakonskih propisa koji su građanima često otežano pristupačni, nepregledni zbog količine informacija ili i nerazumljivi.

S ciljem lakšeg razumijevanja mnoštva informacija, ovim kratkim pregledom želimo učiniti dostupnijima osnovne informacije o pravima pacijenta. Pregled daje osnovne informacije koje podliježu daljnjim procedurama, zakonskim i podzakonskim propisima te uvjetima da bi se navedena prava ostvarila. Informacija također sadrži niz poveznica na osnovne zakonske i podzakonske propise koji reguliraju prava pacijenta.

Mnogi od nas su zainteresirani za ovu materiju, bilo s naslova preventivne zaštite, odnosno povremene akutne ili kronične potrebe. Već sutra možemo se nažalost naći u novoj ulozi oboljelog.

Nadamo se zato da će ova informacija poslužiti kao putokaz u rješavanju mnogih situacija.

Pravo na lijekove i liječenje

Osobe koje su osiguranici temeljem [Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju](#) (dalje u tekstu HZZO) imaju pravo na teret sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje na lijekove određene sa **Osnovne liste lijekova HZZO-a** i **Dopunske liste lijekova HZZO-a** koje na godišnjoj razini utvrđuje HZZO-a u formi Odluke o utvrđivanju Osnovne liste lijekova i Odluke o utvrđivanju dopunske liste lijekova.

Pravo pacijenta na obavještenost, uključenost, suodlučivanje o terapijskom postupku i druga prava

[Zakon o zaštiti prava pacijenta](#) regulira temeljno pravo svakog pacijenta da svatko mora biti informiran o medicinskoj usluzi koja će mu biti pružena te dati na nju svoj izričit i valjan pristanak. Liječnik je dužan obavijestiti pacijenta o vrsti samog postupka, posljedicama koje mogu iz tog postupka proizaći, očekivanom oporavku pacijenta kao i dati preporuku za daljnji život pacijenta. Pacijent koji je poslovno sposoban ima pravo na suodlučivanje i pravo na obavještenost, na prihvaćanje ili odbijanje dijagnostičkog ili terapijskog postupka, međutim to pravo se ograničava za pacijente koji nisu sposobni dati pristanak.

Osobe koje nisu pri svijesti, maloljetni pacijenti, osobe lišene poslovne sposobnosti, osobe sa težim duševnim smetnjama svi oni podliježu posebnim propisima i za njih pristanak daju zakonski zastupnici ili druge osobe određene zakonom osim u slučaju neodgodive medicinske intervencije. Tu materiju uz [Zakon o zaštiti prava pacijenta regulira](#) i [Zakon o zaštiti osoba sa duševnim smetnjama](#).

Svaki pacijent ima pravo na pristup medicinskoj dokumentaciji, pravo na povjerljivost, pravo na održavanje osobnih kontakata, pravo na samovoljno napuštanje zdravstvene ustanove, pravo na privatnost i pravo na naknadu štete, a koja prava uz [Zakon o zaštiti prava pacijenata](#) reguliraju i drugi zakoni npr. [Zakon o obveznim odnosima](#).

Preventivna zdravstvena zaštita određenih kategorija stanovništva i specifična zdravstvena zaštita u slučajevima određenih bolesti

HZZO pokriva i troškove za preventivnu i specifičnu zdravstvenu zaštitu školske djece i studenata, preventivnu zdravstvenu zaštitu žena, zdravstvenu zaštitu žena u vezi s praćenjem trudnoće i poroda, zdravstvenu zaštitu u vezi s medicinski potpomognutom oplodnjom, sukladno posebnom [Zakonu o medicinski potpomognutoj oplodnji](#), preventivnu zdravstvenu zaštitu osoba starijih od 65 godina života, preventivnu zdravstvenu zaštitu osoba s invaliditetom iz registra osoba s invaliditetom utvrđenog posebnim propisom. ednako tako i cjelokupnu zdravstvenu zaštitu u vezi s HIV infekcijama i ostalim zaraznim bolestima za koje je zakonom određeno provođenje mjera za sprečavanje njihova širenja, obvezno cijepljenje, imunoprofilaksu i kemoprofilaksu, cjelokupno liječenje kroničnih psihijatrijskih bolesti, cjelokupno liječenje zloćudnih bolesti, cjelokupno liječenje koje je posljedica priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti, hemodijalizu i peritonejsku dijalizu, zdravstvenu zaštitu u vezi s uzimanjem i presađivanjem dijelova ljudskoga tijela u svrhu liječenja, izvan bolničku hitnu medicinsku pomoć u djelatnosti hitne medicine koja uključuje hitni prijevoz (kopnenim, vodenim i zračnim putem), sukladno [Pravilniku o uvjetima, organizaciji i načinu obavljanja hitne medicine](#), kućne posjete i kućno liječenje, patronažnu zdravstvenu zaštitu, sanitetski prijevoz za posebne kategorije bolesnika, sukladno pravilniku ministra nadležnog za zdravlje, lijekove s osnovne liste lijekova HZZO-a propisane na recept, zdravstvenu njegu u kući osigurane osobe, laboratorijsku dijagnostiku na razini primarne zdravstvene zaštite, palijativnu zdravstvenu zaštitu.

Prema [Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji](#), sudjelovanja u dijelu troškova zdravstvene zaštite oslobođeni su članovi obitelji smrtno stradalog, zatočenog i nestalog branitelja iz Domovinskog rata, HRVI iz Domovinskog rata i hrvatski branitelji iz Domovinskog rata s utvrđenim oštećenjem organizma od najmanje 30%. Navedenim osobama koji ispunjavaju uvjete utvrđene [Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji](#) i za koje je nadležno Ministarstvo branitelja to poimence utvrdilo, izdaje se zdravstvena iskaznica s oznakom "HB".

Zdravstvena zaštita djece

HZZO pokriva troškove za cjelokupnu zdravstvenu zaštitu djece do navršene 18. godine života i djeci osiguranika koja postanu potpuno i trajno nesposobna za samostalan život i rad sukladno posebnim propisima prije navršene 18. godine života, odnosno za vrijeme trajanja redovitog obrazovanja, kao i djeci osiguranika koja su nakon navršene 18. godine života postala potpuno i trajno nesposobna za samostalan život i rad sukladno posebnim propisima, ako ih osiguranik uzdržava, te osobe s prebivalištem, odnosno odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj, koje su nesposobne za samostalan život i rad i nemaju sredstava za uzdržavanje, a status u zdravstvenom osiguranju stječu temeljem rješenja koje donosi ured državne uprave nadležan za poslove socijalne skrbi, ako pravo na zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po drugoj osnovi.

Pokrivanje troškova prijevoza pacijenta i smještaja roditelja oboljele djece

Pacijenti osiguranici HZZO-a imaju pravo i na naknadu troškova prijevoza u obveznom zdravstvenom osiguranju. Pacijenti koji su od izabranog liječnika primarne zdravstvene zaštite upućeni radi korištenja zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja ugovornom subjektu HZZO-a izvan mjesta

svog prebivališta odnosno boravka, ukoliko udovoljavaju uvjetima koje propisuje [Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju](#) i [Pravilnik o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja](#) pripada pravo naknade troškova prijevoza.

Nažalost i djeca oboljevaju i postaju pacijenti te time korisnici zdravstvene zaštite. Da bi se olakšao boravak djece dojenčadi i djece sa poteškoćama u razvoju, majka djeteta, odnosno jedan od roditelja, ima pravo na smještaj uz dijete za vrijeme bolničkog liječenja u trajanju od 24 sata.

Dnevni smještaj ima pravo jedan od roditelja djece do 5 godina koje se nalazi na liječenju u zdravstvenoj ustanovi za liječenje djece od akutnih bolesti.

Jedan od roditelja djeteta mlađeg od 18 godina, oboljelog od malignih bolesti ima pravo na smještaj na bolničkom liječenju.

Pod posebnim uvjetima roditelj ima pravo na smještaj i uz dijete u specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju kao i za vrijeme njegovog liječenja u inozemstvu.

Pravo na smještaj ostvaruje se sukladno smještajnim kapacitetima ustanova. Upravo radi zaštite i dobrobiti djece Republika Hrvatska usvojila je "Povelju o pravima djeteta u bolnici" koja je usvojena 1988. godine od strane Europske udruge za djecu u gradu Leidenu, Nizozemska i tako takva inkorporirana u Zakon o zdravstvenoj zaštiti.

Oblici dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja u RH

S obzirom da sve kategorije nemaju pravo na cjelokupnu besplatnu zdravstvenu zaštitu, članak 19. stavak 3., 4. i 5. [Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju](#), zakonodavac je donio [Zakon o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju](#). Dobrovoljno zdravstveno osiguranje jest: dopunsko zdravstveno osiguranje, dodatno i privatno zdravstveno osiguranje. Dopunsko i dodatno zdravstveno osiguranje su neživotna osiguranja sukladno [Zakonu o osiguranju](#).

Dopunsko zdravstveno osiguranje je osiguranje kojim se osigurava pokriće troškova zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja iz članka 16. stavka 3. i 4. i članka 17. stavka 5. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju.

Dodatnim zdravstvenim osiguranjem osigurava se viši standard zdravstvene zaštite u odnosu na standard zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja te veći opseg prava u odnosu na prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja.

Privatnim zdravstvenim osiguranjem osigurava se zdravstvena zaštita fizičkim osobama koje borave u Republici Hrvatskoj, a koje se nisu obvezne osigurati sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju i [Zakonu o zdravstvenoj zaštiti stranaca](#).

Temeljem [Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju](#), sredstva za premiju dopunskog zdravstvenog osiguranja koje provodi HZZO osiguravaju se u državnom proračunu za osiguranike:

- osigurane osobe sa invaliditetom koje imaju 100% oštećenja organizma, odnosno tjelesnog oštećenja prema posebnim propisima, osobe kod kojih je utvrđeno više vrsta oštećenja te osobe s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem ili psihičkom bolešću zbog kojih ne mogu samostalno izvoditi aktivnosti primjerene životnoj dobi sukladno propisima o socijalnoj skrbi - osigurane osobe darivatelji dijelova ljudskog tijela u svrhu liječenja
- osigurane osobe dobrovoljni davatelji krvi s više od 35 davanja muškarcima odnosno s više od 25 davanja žene
- osigurane osobe redoviti učenici i studenti stariji od 18 godina
- osigurane osobe čiji prihod po članu obitelji u prethodnoj kalendarskoj godini ne prelazi iznos utvrđen člankom 14 b. Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju.

Europska kartica zdravstvenog osiguranja

I na kraju, ulaskom u punopravno članstvo Europske unije putem HZZO-a svim hrvatskim državljanima osiguranicima HZZO-a je dostupna Europska kartica zdravstvenog osiguranja koja je regulirana europskim propisima i ima unificirani izgled za sve zemlje članice a u Republici Hrvatskoj je regulirana [Pravilnikom o europskoj kartici zdravstvenog osiguranja](#).

Europska kartica omogućuje hrvatskim državljanima da za vrijeme boravka u inozemstvu u slučaju bolesti, ozljede ili nesreće imaju pravo na neodgodivu

zdravstvenu zaštitu koja se ne može odgoditi do povratka u Republiku Hrvatsku i to usluge obveznog zdravstvenog osiguranja države članice EU. Usluge privatnih pružatelja zdravstvenih usluga su isključene. I na kraju Europska kartica zdravstvenog osiguranja ne zamjenjuje zdravstvenu iskaznicu koja se koristi na području Republike Hrvatske te apeliramo na sve da u okviru osobnih dokumenata nose i iskaznice HZZO – a i dopunskog, dodatnog ili privatnog zdravstvenog osiguranja.

Poveznice

[Hrvatska udruga za promicanje prava pacijenata](#)

[Ministarstvo zdravstva RH](#)

[Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - HZZO](#)

[Zakon o zaštiti prava pacijenata \(NN broj 169/04 i Odluka Ustavnog suda RH 37/08 \)](#)

[Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju \(NN broj 80/13, 137/13\)](#)

[Zakon o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju \(NN broj 85/06,150/08,71/10\)](#)

[Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji \(NN broj 108/1996, 23/2001, 94/2001\)](#)

[Zakon o zdravstvenoj zaštiti \(NN broj 100/18 \)](#)

[Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju i zdravstvenoj zaštiti stranaca u Republici Hrvatskoj \(NN broj 80/13, 15/18\)](#)

[Zakon o lijekovima \(NN broj 76/13,90/14 i 100/18\)](#)

[Zakon o medicinskim proizvodima \(NN broj 76/13\)](#)

[Zakon o pravu na pristup informacijama \(NN broj 25/13 i NN 85/2015\)](#)

Zakon o obveznim odnosima (NN broj 35/5, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18)

Zakonu o medicinski potpomognutoj oplodnji (NN 86/12)

Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka

Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka (NN 42/18)

Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama (NN 76/14)

Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja

(NN broj 49/14, 51/14, 11/15, 17/15, 123/16, 129/17)

Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na slobodan izbor doktora primarne zdravstvene zaštite

(NN broj 147/14, 17/15, 41/15, 129/17)

Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom i fizikalnom terapijom u kući (NN broj 26/96, 79/97, 31/99, 51/99, 73/99, 40/07, 46/07, 64/08, 91/09, 118/09, 80/13)

Pravilnik o pravima, uvjetima i načinu korištenja prekogranične zdravstvene zaštite

(NN broj 160/13, 11/15, 16/15, 113/16, 34/18)

Pravilnik o načinu prijavljivanja i odjavljivanja, te stjecanju statusa osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju (NN broj 82/14, 17/15, 99/17, 129/17)

Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja na zdravstvenu njegu u kući osigurane osobe

(NN broj 88/10, 1/11, 16/11, 87/11, 38/13, 49/13, 93/13, 62/15, 77/15, 129/17)

Pravilnik o mjerilima i postupku za utvrđivanje nesposobnosti za samostalan život i rad i nedostatak sredstava za uzdržavanje za osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj kojima se zdravstvena zaštita ne osigurava po drugoj osnovi (NN broj 39/02, 80/13)

Pravilnik o obrascu suglasnosti te obrascu izjave o odbijanju pojedinog dijagnostičkog, odnosno terapijskog postupka (NN broj 10/08)

Pravilniku o uvjetima, organizaciji i načinu obavljanja hitne medicine (NN broj 71/16)

Pravilnik o europskoj kartici zdravstvenog osiguranja (NN broj 144/14)

Odluka o pojedinim oblicima zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja koja se ostvaruje na osnovi uputnice i rokovima važenja uputnice

(NN broj 51/14,76/14,17/15,90/16)

Odluka o popisu postupaka liječenja koji se provode u okviru planirane prekogranične zdravstvene zaštite (NN broj 133/13)

Odluka o utvrđivanju terapijskih i dijagnostičkih postupaka za koje je propisana obveza sudjelovanja za zdravstvenu zaštitu kod izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite

(NN broj 10/18)

